

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si Fóiea una data pe seputemană, ad. Mercurea si Sambet'a. — Pretiulu loru este pe 1 anu 10 f., pe diumetate anu 5 fr. austr. in laintrul monarchiei. Pentru tieri straine 15 f. pe unu anu séu 45 doidieceri, or 3 galbini si 3 doidieceri mon. sunatória. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit” se ceru 8 cr. val. aust. Taps'a se cere inainte.

Nr. 51.

Brasovu, 24. Iunia 1861.

Anulu XXIV.

Telegramu.

Pest'a, 6. Iuliu n. In urmarea rescriptului regescu s'a primitu adres'a facuta de Deacu de ambe casele dietei din Pest'a cu unanimitate.

De verbis quantum vis!

„Ce e cau'a, ca romanii nu au incredere in unguri, ca nu voiesc a se infrati cu ei? de-si ungurii sunt aceia, cari au scapatu pe romani de jugulu iobagiei si ei numai tienendu cu ungurii potu ave venitoriu.”

Asia se intréba siacare unguru, cu care dai in vorba! Ce voru si respondiendu romanii la astfelu de intrebări, 'ei pote intipui siacine, care e cunoscutu cu referintile romanilor catra unguri, atatu din se cele treoue cat' si de presentu. Ce trebuie se respunda siacare romanu la intre... ca cele de mai susu voiu incercá a areta aci cu cu vinte puçine.

Ca nu au romanii inoredere in unguri, se aru poté esplicá si singuru din dis'a latina: „ab amico reconciliato libera nos Domine!” inse eu nu voiu se atingu cele trecute, prin cari s'a instrañat romanii de catra unguri, ci voiu se me restringu la cele presente.

Ungurii dicu, ca ei au scapatu pe romani de iobagie si 'i au redicato la sine — firesce din tin'a in care jaceau — (?) Nu dicu ea ungurii nu au dreptu a se laudá, ca ei au scapatu pe romani din iobagie, cu atata mai puçinu au dreptu a dice, ca ei au redicato pe romani la sene! nu, neci decat nu, si se vedem? ce nu? Sub ce tirania au jacutu iobagii (romani) pana la venirea Ardealului sub domnia casei imper. a Austriei, nu e de lipsa se descriu, — cunoscute prea bine; numai unui imperatu că Iosefu II. i au potut succede a usiurá starea iobagilor intru atata, catu se nu se mai trateze că dobitoce, ori lucruri fora vietia, ci că fiartie enventator. Dela imperatulu Iosefu incóce la tóte dietele tierei s'a demandat, că se se ingrijesca de unu urbariu, adeca se aduca lege pentru regularea referintielor iobagilor catra domnilor pamentesci, inse dietele unu au implinitu acele demandari pana la an. 1847. In acestu anu au statutu unu urbariu, inse unu urbariu că acela, prin care sórtea iobagilor se facea cu multu mai rea si mai nesuféribile, de catu cum era mai nainte; pare, ca au disu ungurii caudu l'au facutu, „noa déca ve trebue urbariu, ve damu noi unulu, se ve saturati de elu.” Acestu urbariu — care de se introducea, aducea pe iobagi la sapa de lemn — s'a intaritu si de catra imperatulu, siinduca cari cari au informatu pe imperatoriulu despre starea lucrului, eara au fostu unguri*).

Acuma déca ungurii in anulu 1847 au statoritu o lege urbariare atatu de nefavoritoria iobagilor, cum potu ei dice, ca in anulu 1848 ei au scapatu pe romani de iobagie? cum se pote că acei ómeni, cari numai cu unu anu mai nainte atatu de vresmasi s'a arestatu catra romanii**), se se si potutu schiambă in cursulu unui anu intr'atata mēsura? Dupa cursulu naturalu alu lucrurilor nu se pote admite o asia schiambare. Se nu se si sguduitu Europa intréga in primavéra anului 1848; se nu se si treditu ómenimea din somnulu celu lungu alu suferintelor si alu apathiei, credu ca si astadi aru si romanii, de subtu sant'a coróna a Ungariei, iobagi! — de nu cumva prin introducerea urbariului acelui atatu de apasatoriu, s'aru si adusu romanii acolo, că se cerce a scutură jugulu celu greu alu iobagiei, cum au cercutu cu cateva dieci de ani mai nainte! Nu ungurii dara, nu, ci tempulu, spiritulu seculului alu 19 au facutu schiambarea cea mare! Dara chiaru se aiba ungurii direptu, ca ei au scapatu pe romani de iobagia, totusi nu se potu laudá cu acésta fapta, siinduca ei desrobirea au facutu numai pe lunga desdaunare, si inca o desdaunare că a ceea, care pe cei mai multi dintre domnii pamentesci iau adusu la o stare mai buna, decat au fostu inainte de 1848. De aci urmăda ca romanii pentru stergerea iobagiei nu sunt detori neci cu o multiamita la unguri, si ca ungurii cu atata mai puçinu potu pretinde multiamita dela romani, cu catu au fostu mai grea si mai delungata apasarea si batjocorirea ce au suferit' romanii dela ungurii nobili. —

Ca nu au romanii incredere in unguri, e unu lucru forte firescu! Cine nu scie dintre romani, ca politic'a ungrésca acolo bate, că se faca pe tóte celelalte popore de sub coróna Ungariei, magari? Ce au voit u Kossuth (dela anulu 1836—1848) pe care atatu ilu adoré-

dia ungurii? au nu magarisarea tuturor elementelor din Ungaria, Croati'a, Transilvani'a? Ce au voit u celu mai mare unguru (a' leg. negyobb magyar) Szécsenyi a face din Ungaria? Totu acea au votit si Szécsenyi ce Kossuth, adeca desnationalisarea slavilor, romilor, serbilor, croatilor, germanilor etc. Kossuth numai intru aceea s'a destiusu de Szécsenyi, ca cela a datu cu bat'a in balta, séu mai bine: K. dà cu bat'a in capu, că de o data se se omóra, se sterga poporele nemagiare din sirulu poporelor —, candu Sz. cu cea mai furisita si mai pericolosa astutie (violenie) lueră, ca numai cu incetul se adóarma pe celelalte popore, ca (dupa dis'a romanului) se se trezésca o data móre. Care din acesti 2 apostoli ai magiarilor a fostu mai periculosu pentru romani — si pentru tóte poporele nemagiare? — nu credu se se afle cineva dintre romani se dica, ca Kossuth! Nu K. ci Sz. a fostu periculosu pentru vieti'a poporelor nemagiare in Ungaria; pentruca de unu contrariu séu agresoriu alu vietiei tale, te poti aperă, déca te ataca deadreptulu si la vedere; — al lupt'a e celu puçinu neasecura, precum si esitulu dubiu; eara in contra unui inimic care ambia pe cali ascunse nu te poti speră, si prin urmare perirea ti e secura! Partea mai mare a magiarilor — (intilegu numai pe intelligentii cari au luat pe sene a reorganisá Ungaria etc.) s'a abatutu dela politica lui K. (unii totu mai tienu cu K. — desi insusi K. — dupa cum se vorbesce si au schiambat planurile) si calca acumă in urmele lui Sz.; si vediendu ca K. cu acea ca a datu cu bat'a in capu (in balta voiémú se dico) — au scutatul pe tóte poporele asuprasi; acumă magarii cei mai politici indésa pe tóte poporele cu promisiuni si omenie, catu poti se dici cu romanulu: te omóra cu omenia, firesce cu vorb'a numai; te chiama si la mésa, catu ai poté se cugeti, ca vei vetemá bun'a cuviintia si omenia, déca nu vei crede si nu te vei indestul si multiumi cu acele pre multa frumosé vorbe! Inse ce se edi, romanulu nu prea sci la eticheta — asia voru dice strainii — inse eu dicu, ca romanii suntu satuli de vorbe, ar' vroi se védia si sapte; sunt scripsi odata de focu, nu si mai baga degetele in elu, ca sciu ca eara se voru frige; sunt necreditiosi că Tom'a, si precum nu au crediutu Tom'a vorbeloru colegilor sei, — pana nu si a bagatu degetele in ranele lui Christosu; asia nu credu neci romanii vorbeloru magiarilor, neci nu voru crede, pana ce nu se voru bagá ei insine că o individualitate politico-natiunare in constitutiunea comune a tierilor de sub coróna Ungariei! — (Va urmá.)

Reactiunea.

(Capelu din Nr. tr.)

Pentruca se mai remauemu inca totu pe lunga cestiunea limbei, observamu inca pe scurtu, cumca, dupace introducerea limbei magiare in scóle si in tóte deregatoriile publice se decretase prin dietele dinainte de an. 1848 si se sanctionasera de regele; dupace erasi prin legile din 1848 nu s'a datu nici unu felu de garantia nationalitatii si limbei altoru popore, — asia este invederatu, cumca celelalte nationalitati se vediura nullificate prin legile unguresci.

Anume in Transilvania se află in fiintia cu privire la limba art. 31 din 1791 carele tiene: „Lingvae hungaricae usus antea quoque vigens in gremio nationum hungaricae et siculicæ, atque apud omnia dicasteria, officia et tribunalia porro etiam obtineat.”

Aci romanulu isi va insemná, cumca acésta lege s'a decretat in anulu in care sa substernulu si supplex libellus Valachorum pentru recunoscerea nationalitatii romane.

Cu atata nu a fostu destulu.

Artic. din 1846/7 suna asia: Tóte iurisdictiunile, precum si tóte tribunalele si autoritatile publice atatu in pertractarile catu si in raporturile loru si in redactiunea protocolelor si a emiseloru in sinulu natiunii magiare si secuesci voru intrebuintá limb'a magiara, cara in sinulu natiunii sasesci limb'a nemtieasca.” *)

*) Minden törvényhatóság, valamint minden törvényszék és polgári közhatoság mind tárgyalásában, mind tudositásában és jegyzőkönyvi szerkesztőseiben és kiadványában, a' magyar és székely nemzet kebelében magyar, a' szász nemzet kebelében pedig német nyelvet alkalmazand. —

**) Fiinduca partea cea mai mare a iobagilor au fostu romani, si numai forte puçini unguri, secui si sasi; asia candu e vorba de iobagi, potemu intrebuintia acesta spresiune.

Acstea legi s-au pastrat si in an. 1848 intru tota puterea lor. Natiunea romana ramase totu de atatea ori, adeca si in 1848 tractata numai ca o lipitura; eara egalitatea de dreptu enunciata in artic. I. alu dietei transilvane (articolulu uniu nji) cu privire la egalitatea de drepturi deveni forte amagitore, pentru ca „minden lakosok jog-egyenlosége (egalitatea de dreptu a toturor locuitorilor) este forte de parte de a suplini aceea ce nu sa disu nicairi, adica: minden nemzetek jogegyenlosége (egalitatea toturor natiunilor); eara apoi candu limbei romanesci i s-au inchis tute calile de activitate si cultura, eara romanilor s'a impus in comitate si scaune limb'a magiara si intre sasime cea nemtiesca, se intielege de sine, ca cu acestea era decretata mörtea nationala a romanilor si femeile romanilor destinate a face copii numai pe sam'a ungurilor si a nemtilor.

Amu uitatu se insemnau mai susu, cumca pentru portarea trebilor comerciale (protocole, corespondintie), cum si pentru comanda gardei nationale inca apucase a se decretá si introduce totu limb'a magiara si in sasime cea nemtieasca.

Mai eră óre cu poliția de a nu face reacțiune în contra unor legi că acestea?

Desprețiul care cadea prin o asemenea legislație asupra românilor era cu atât mai doreros și amaritor, cu catu ca, aceeași legislație care nimicia în modulu acestă limbă și naționalitatea română, susținea totu atunci naționalitatea și limbă nemîșescă și teritoriul săsescu în Transilvania. Si apoi totusi ómenii mai făcăia despre egalitatea drepturilor!

Eata pentru români credu și astăzi, cumca restaurarea universitatii să se scrie naționale sta în legăminte strinsă cu planul de a strimtoră pe romani eurasi din doue parti cu 2 limbi, cu nemțișca și ungurésca. —

— Pe candu eramu se incheiemu acestu articolu, inca si cu alte citate de legi, asupra carora romanii au fostu si mai sunt constrinsiti a reclamá, ne sosi cuventulu Domnului comite supremu Emanuilu Goscdu, alu carui coprinsu spre cea mai mare a nóstira bucuria, ne scutesce de ostenél'a de a ne mai continua disertatiunea, din cauza cele optu puncte séu temeiuri enumerate de generosulu membru romanu alu casei magnatiloru coprindu totu ce eramu se mai dicemus si noi; preste acést'a cu aceleasi se astupa gurile tuturoru calumniatoriloru, carii la romanii transilvani nu voru se cunóasca nici o schin-teia de simtiu pentru libertate, ci ii tienu de retrogradi, séu cum dicu ei, reactionari, cändu in adeveru tocma aceia sunt reactionarii séu mai bine retrogradii, carii inca totu se mai incércă se amagésca cu sofisme, voindu a face pe romani se créda, ca sub libertatea individuala, adica sub libertatea scutitóre, că se nu te arunce in temnitata tocma fara nici unu pretestu, se intielege totu idealulu libertatii omenesci. —

Zernesci. Sambat'a Mosiloru 1861.

G. B.

*Кварталъ din 19. Isniš алъ Domпвлъ комите свретъ Еманълъ
Го је d 8, почитъ је каса тагпацілоръ је каска националъ
романъ.*

(Capetă din Nr. tr.)

1. Pe romani din Apdeală și döpe fără, cămășea dieta din Clujul de la 1848 a decretată înspărea Apdeală și în Ungaria Fără dăjini; și înămășea dieta aceasta nu a avut altă de fără, de către că pe romani se își deosebe de a patra națională îndependență, și în cînd mai cărătă termină să conchide o dietă generală pe baza reprezentanțelor poporului, care să înspărea se o decretelor la oaltă în națională română. Ești aci înămăște la încărcătări, cămășea săptămîna aceasta, înspărea se proclama, și în era reoborâlă cînălă. Aici și dărește trebuie să se mărească amintirea de acele arătmări ale Ecaterinei, premeritătălări episcopală r. cat. alături Apdeală, prin care în fața lui și zis-o, cămășea 1 mil. 300,000 romani abăt fără reprezentanți prin un episcopat și că spore doar direcția găvernamentală, dintră cărătă pînă înămășea năfostă aleasă și poporului.

2. În legeile Apdealelor din 1848 naționala română nu este prezentă într-o formă ce să se vorbească numai per tangentem — aci citescți textul legii și zice Ia: Aici Ddlopă, românii numai împotriva parintecisim săptămâni, și nu se poftăște altă, de către numai după „pentru“ ca legea să fie negativă. — Își păstrează aceeași pînă în următoarele erau îndreptățite decuprind cine, pătratul nu există vînător astfel de lege de mai nainte, care ar reținera pe naționala română împotriva celor îndreptățite; tăcărcă oră și cum, dap' o națională săptămăne de 1,353,000 de franci ar fi teritorială și deducătă paragraful de către linii; — în Apdeală începe numai acela să poată evacua de drepturi constituționale, care este membrul unei „recenta natio“ și „recepta religio.“

3. Депулт Апдейлъві din a. 1848 тъса архиве до търпите

търциарилоръ сеъ, earъ decupe dictriktele romane конфимиарі пічі къ фаче воръ.

4. Ленциле Унгарiei din 1848 opdinézъ ка граніца din Кропадия, Сирмия ши Банатъ съ се кіште да dietъ; ear ne ardeanent кіеръ ши дп касвълъ впівнені лі трече къ тъчереа.

5. Легілє Унгарієй din 1848 артіковль VIII. Ѳп касвљ єпі-
чнєї Ареаламїї кз Унгарія пропончі єпітатеа паціоне
магаре.“

Національна ротація din Apdeala веде до ачёта скопівдя de a о контопі пе джнса дп національна чеа таріаръ; дпсе ротацівдя 'ші предгеште съєдиненія націоналітетії сале таї твлтв de кѣтв лібертатеа са персональ, елв 'ші консайдеръ відца національ de баса лібертетуї сале, ші пе лібертатеа indibiduał de скопівдя відца сале конституціонал.

6. Пріп лецие арделене din 1848 нз е indipentatъ пісі
odixnітв de ажъпсѣ стареа чеа амърітore de охфлєтѣ а паціене
романе, ші пептрѣ ачеа претинде, ка Апробателе ші Компілателе
dimprezпъ кз диплома Леополдинъ — пріп каре се реквпоскѣ аче-
стea, — ка пеште леци дежосітore пептрѣ паціенеа романъ съ се
пітіческѣ пептрѣ вечїй вечілорѣ.

Ла ппктвлѣ ачеста тї се фаче ачеа обіекцівне, къ ачеосте леї дефытътore Апроб. шї Компїя. сънт асеменеа леї чеї Фъръ пїчі о фпсемпѣтate din Унгарія „Lutherani comburgantur“, каре пз таї есте дп відъ, чї е пропріетатеа історії нѣмал; ла каре обіекцівне am de a обсерва, къткъ дп Унгарія с'аѣ adвсѣ леїлe теторате съв фапатіствлѣ секуліорѣ, dap' с'аѣ nимічітѣ пріn але леї таї търzie, пъпъ къндѣ дп Apdealѣ Апробателе шї Компїлателे Фъръ съсдіпнто 400 de anї, ба пъвлічe пїчі астъзї пз сънt decsiпdate. Anoi DDлорѣ дпѣ впггренѣ пїчі idea пз піоте авѣ decspre леїлe Apdealuлї, къдї впггрї фпвъдацї, та о съмѣ de скріеторї dintre чеї таї есчеліпцї аѣ фостѣ дп Унгарія, карї пїчі ne depарте n'aѣ къпосквтѣ, пз шіаѣ потвтѣ дпкіпві іntoleranца че a domnitѣ дп Apdealѣ.

7. Pomanîș nu se potă înțelege nici că aceea parțe a lejerii electorale arde din 1848, care trătează decuprins „capacitatea de a fi alegător“¹, pe contrară abținere de la lejerile electorale ale Șpr. 1848 și de la principiu democrație, îăș de cînoscere darea de pîmptă de 8 februarie, prin care cea mai mare parțe a națiunii române din Ardeală e scosă de la chea mai prețioasă parțe a constituționalismului, și încă fine:

8. Еї нез дінѣ вліпнеа Apdealvії къ Ծнгарія де фаптъ ком-
плінітъ пічі дін ачеа какъсъ, къ § 4 арт. VII. алѣ лециорѣ Ծнг.
1848 нез с'а ڦтплінітѣ; ministereisл респвнзеторії влггрескѣ, ڦп
ਕтмареа комісіонеа провінціалъ арделенѣ н'а съб-
штерпнѣ dietei коміоне влѣ астфелѣ de проіектѣ de леце, каре
съ се фі ڦнзестратѣ apoї къ потере de леце, киарѣ ші формареа
ачелеі комісіонї ڦпкъ с'а ڦптътилатѣ фѣрь інфлінца паціонеі
романе, ші ڦп прівінда еї фѣрте вітрѣгъ, де бръче ڦптрє 28 de
темврї аі комісіонеі пымаі треі съпт романі, dewi попвлационеа
романѣ ڦптрече de дозо орї къ пытервлѣ пе ڦптрέга попвлаци-
оне а челорѣвалте треі паціонї.

Люсъ звільненя після губернській філії римської католицтва; ачеха се адев'реште прін диплома din 20. Окт. 1860, се доведеште прін фанта ачеха, къ капеларія авлікъ арделено ші губернські с'ає ре'пніцатъ mi kondzherеа требіоръ філії засновано аж пріміт'ю асвятої марії де Франте.

Ачестеа сант опіківніле каре рошъпілорѣ din Apdealѣ, дикъ ші азї ле дпсфаль гріжъ, ші пептрѣ каре некондіционата впіре а Apdealѧї къ Бугарія ворѣ копоідепа-о де дпнськъ къ потереа.

Ачі сът сілітѣ а арѣка о реокіре аеяпра ворбіреі челеі с-
минінте ші плине de атъта ліпвъцътъръ а Есч. Саде епіск. р. кат.
алѣ Трансільваніеі.

Ачелѣ че квіотште реферіцеле Apdealвії, ачела съб квін-
теле „тетбрї de оріїне романъ“ ші певръндѣ ұпкъ пя піте
лпцелене алъ, декътѣ пя ачелѣ карактере таї слове, карі оғб
апъсареа песчферібілъ а Апров. ші Копп. рзінъндесе, ұші пъръ-
сіръ ші реленеа ші националитета стръвнъ. Дечі а зіче квіткъ
націонеа романъ е репресентатъ пріп астфелѣ de әмени, декътва
пѣ батжокръ, дар' ұп тóтъ ұлтажптареа требзе се о пітмескѣ
de о крдделігате, че сғышіе din noă влпереле (panele) ini-
телорѣ чөлорѣ съпцерате, ші се оғтезѣ к8 Birgrilѣ, зікъндѣ: „In-
sandum Regina iubes renovare dolorem.“

Есч. Са епіконтакті р. к. алж Apdealzі реквопште, коткъ
де Apdealzі падінса ротапъ пятеръ 1,300,000, еж ұпсы штіг
де 1,353,000. ші коткъ пріп үртапе фаче $\frac{2}{3}$, пірі але алтре-

ції попорадівні, — реконопште, коткъ ачеєтъ попорд intencіve ши
естенсіве се днѣдеште, ма зіче, коткъ пе паціпна съоскъ,
пе каре елѣ de алтніптра о днікаркъ къ тодѣ фелівлѣ de лаззі,
пе ачеа паціпне adeкъ, кареї і плаче а се пнмі пе сіпє р ovid
et circumspecta natio — азї тънє о ва авсорбі.

Dékъ ачеста е аша, деснре че её нз те фндоиеекъ, че пъ-
катъ мape a автѣ лецисладівпea Apdeалыл kъ ne o аотфелъ de
націзпe de віéдъ, ne блъ попорѣ, каре фнltre челе шai греле iш-
прецізрърpi a datѣ dobezl de атъта петере de віéдъ, l'a kondam-
натъ la склъвіз de 400 anї !

Знде ар фі ажыпсөй пъюь акыта — Ardeauзлб, ачестъ Спар-
тъ шикъ, деқмета ар фі автѣ атъда civi liberi, күші h-e-
loti а автѣ.

Ачеа старе се шербескъ de ескесъ ші ла ачеа обсерваціоне че о фъкъ Есч. Са епіскопвлѣ, дееспре дефектеле квітврел ромапілордъ, ші єтъ Есч. Са не mai аретъ ші алть старе пекъжіторе de скълетъ.

Лециile din 1848 c'ăd oapcuiopat' pîn' ci'ci'văl' cheloră trei
paizivă, adek'z: ală mariariloră, sekviiloră shi sashiloră, ală cheloră
trei paizivni zikă, care tōte laolazt' avia fakă 600,000 sf'fletet',
eavă zp'z milionă trei c'zte ch'p'z'z'c' shi trei mil de romani c'ăd
ig'porat', tokta așo, prek'z'z' p'z'z' d'z'z'p'rez' domnul' ne şerbulă
c'z', k'ndz' l'z'z' binde k'cas.

Че со атинге de конглеселе көнгрессылы ротанă дела Біажѣ: пічі еň ны цирк, кыткъ ачелса аň цытере легаль, дынсе аň тутышы о дысемпіяте тараңы фортек таре! Пентра къ ынде се адепъ 20—30,000 де башені *) 'ші шапіфестезь претепсізпіле къ о воче nondepõсъ, і сербезъ аниверсара дын тоты анылъ, ши деңретреекъ, ка ши дын війторія се о сербезе, — ынъ астфелиз de конгресъ алъ інпора аша үшоралъ, ны се піоте!

На волг се філ ръж дупелесъ. Ех, каре пъсечкпна падишел
романе нз о прішеск din пътъ de ведепе арделеанъ чи din пътъ
de ведепе алѣ Ծнгарие, въдѣ о таре парте а ачесторѣ Ծнгржірѣ,
о фіре пре фрікосъ (szükkeblü), пептрѣкъ ед dela лецилатіпна
зпітъ аштептъ винде каре тоталъ; днсе нз mi се парѣ тотыші а фі
de аче леа, каре декамва с'ар ресові зи пainte de ре'пкокорареа
фълтікъ, ар перікліта с'еъ інтре'цітатае патрие с'еъ акторітатае
корпзлъ лецилатівъ.

Нои вієдзітві дп піште тімпврі, къндѣ търітіеа цера пз коп-
стъ дп естінде реа еї ցеографікъ, чі дп къштігареа съфлетелорѣ,
զپреа съфлетекъ ші іntelектуаль а попбrelорѣ е ачеа потере,
din naintea къреіа се плéкъ ші тропвріле челе че есерчітъ о пз-
тере пемѣрцінітъ. (Лккіе реа ва ՚րտа.)

TPANCIJIBANIA.

B r a s i o v u , 4. Iuniu n. Escelentia Sa prealuminatulu Dn. A. episcopu si metropolitu **A l e s a n d r u S t e r k a**-**S i u l u t u** pentru cautarea sanatatii va veni in dilele acestea la ap'a minerala din Elő-patak. Dumnedieulu puterilor se'lu aduca in pace si se'i renoiesca vieti'a, ca ceea a vulturului, ca se pota conduce la portulu dorit u naiu luptei pentru drepturile politice ale natiunei romane, care privesc in Escl. Sa unu angeru comunu aperatoru alu causei ei.

Brăsioiu, 4. Iunie n. În septembra trecută decurseră ecsamenele de promociune și cele publice la toate institutele gimnașiale de aici; — eara Dumineca în 30., după serbarea de Te Deum se tinură solenitatile indatinate la cetearea clasificărilor și premierea tinerilor celor distinși și se dimise tenerimea din gimnașiu român și celu catolic, eara însă celu evangelic vor urma acestea solenități în septembra viitoare.

In gimnasiul romano-catolicu se aflara intre 90 scolari si 28 de tineri romani, dintre cari parte mare totu eminenti; premiati sura 7 insi si dintre romani. —

Gimnaziul saseșeu ilu frecuentără 20 tineri romani, scările reale 5 iosi si cele normale 36, totu cu succesu bunu.

Decursul esamenelor in scólele romanesce din Brasovu urmá-
asia: — Dupa finitulu esamenelor scripturisticé si orale de promo-
tiune carele au durat dela 11—22. Iunie s. n. incepura cele publice
si se continuara in ordinea acésta: in 25. si 26. se esaminara scola-
rii din clasele gimnasiali; in 27. si 28. clasele normali de seciori ; in
29. cele de fetitie.

In 30. Iuniu dupa celebrarea dosologiei in biserica S. Nicolau pe la 10 ore se incep solenitatile citirei de clasificari si a premiarii, carea, dupa intonarea imnului national, se deschise de directo-ru gimnasiului cu o evenimentare ajustata cercustarilor.

Atatu esamele publice si anume celu tienut cu feciorele de cl. IV. pentru prim'a data, catu si acésta solenitate fu ornata de presen-
ti'a unui publicu numerosu, intre care destingemu pe on. eforia a scó-
elor, pe on. comitetu alu Reunioni F. B.

Pe lunga premiale ce s-au impartit la 14 scolari distinși din partea en. esforii, D. protopopu I. Popa și după doveditul său zelul

a daruitu 8 fr. m. a. cu dorintia spre a se cumpără premia pentru fe-
ciorele ce s'au destinsu la lucru de mana; D. esforu I. G. Ioanu a da-
ruitu 4 es. din Vocabulariu romano - germanu „Polizu” cu dorint'a
spre a se imparti la cei patru primi eminenti din cl. gimn.; D. Dr.
de medicina Otrobanu a daruitu 2 fr. mon. a. că se se dea in natura
la unu scolariu eminent; si in fine D. Mironu a daruitu 4 fr. m. a.
pentru premiarea fecioreloru eminenti din clasele I.—III. normali.
Pentru cari fapte generoase si premergatorie cu exemplu li se da pu-
blica multiamire.

Unu numuru frumosu de 356 invetiacei si la 50 fetitie frecuenteaza acestea scoli, din care in gimnasiu suntu 76 si in scolele normali 280. —

Cu mare bucuria vedem ca publicul roman se interesă de înaintarea tener. scolare intru invetiaturi, — ceea ce dovedește că numeroșii sunt de față la solemnitățile tienute. — Asia fratilor! Se impinge-nam cu tota ocasiunea curagiul tenerimei la continuarea invetiaturilor, cu totu felul de apucaturi insuflete și indemnătorie, ca în multiendune intelegerintă viitorul nostru să asecurat mai curând ori mai târziu, precandu-lă din contra earăi potemă cadă unde am fostu, neavând cine să se prelupte în frontariul vietii noastre constituționale și naționale politice. Onore și stima amicilor culturii tenerimei, eara celor ce poartă sarcina de apostolatul invetiatorilor, denegându-tot comoditatatile față cu luminarea tenerimei și crescerea ei după fasonul seculului de față, cuvenita recunoșcindă! —

D e v a , 30. Iunie n. Comitele supremu alu comitatului Hunedorei vrendu a'si tiené parol'a data la constituirea comitatului, conchiamà pe 8. Iuliu a. c. st. n. congregatiunea generala pentru alegerea unui comitetu nou comitatensu ; pentruca comitetulu celu re'ntregit u de deunadi nu au potutu duce in fine nimicu. La acésta congregatiune sunt chiamati : 1) Toti nobilii. 2) Representantii comunitatilor, 1 dela 50 si 2 dela 100 de numere. 3) Toti cei ce platescu 8 fr. contributiune directa. — 4) Toti parochii religiunilor domnitore in acestu comitatu. 5) Protopopii — onoratiorii — toti medicii si apotecarii, provediuti cu diplome — meseriasii si negotiatorii.

Deci cu totii se ne folosim de dreptulu nostru lasandu toté alte interese de o parte, că se nu ne blasphemă viitorimea, ca am fostu lasi intru aperarea dreptului nostru, a oficialitateli limbei si a intereselor culturiei pentru sii nostrii. La lupta cu puteri unite! G. C.

Коллекция Истории Сале и Домбровы копийанъ спретъ Александра Богочелъ дела Кважиъ за №с88дъ лн 15. и 16.

Istiș ct. n. 1861.
(Șrmape.)

La marțiinea diocritică și pe dealul de Makodžiș, unde s-a re-dicată sănătatea de tristeață că încearcă să se impună „binele ai venită“ și împărată că o trezire de ceteagări tricolore naționale, astăzi pe Iașt. Ca sănătatea sănătății din mai târziu să fie de judecătă-

manі фінансії сербського відомства. Апропівіндвое ІІ. Ca D. къпітанъ свп. къ світа аічі, — дн-чепрѣ треасквріле а ввбі, miele de попорѣ, фуншіраду де дозе пърці але фримвлі стріга: „Се тръбосъ“ ші бандъ таєсікалъ din Nесъвдѣ літтоў челе таі фримбосе piece рошпешті, пъпъ че вені аштептатвлѣ осне токма свѣ арквлѣ de трімфѣ, зnde се сковорі din каретъ стѣндѣ пе локѣ Фъръ de а пъши пе теріто-рівлѣ позіві diстріктѣ ші, днпъ че се domoli озпеглѣ вівателопѣ ші алѣ треасквріморѣ че цінѣ таі $\frac{1}{4}$ de фръ, беневентъ рев. Dn. вікарів Mo i cі пе Ізстр. Ca de пе прагвлѣ diстріктвлї дн пъ-щеле фітрегвлї попорѣ din diстріктѣ, аръгъндѣ ввквріа тутврорѣ пептре добъндіреа внаї атаре кондактаторів дн каре тоѣ патвлѣ din diстріктѣ ’ші аре фікредереа ті къ віторівлѣ ші ферічіреа diстріктвлї есте конкреметъ днцелептей кондактері ші тактвлї че-лї modestѣ алѣ ІІ. Сале, каре dela Душнезеѣ есте кіъматѣ а рестаторі ачеха, че de таі півлї секзлї аѣ передѣтъ попорвлѣ а-честѣ кредитносѣ патріє ші тонархвлї свѣ етс. — Къ окії піні de лакрімі de ввквріе фішбръдошѣзъ D. вікарів пе ІІ. Ca. Dn. с. къпітанъ дн пъщеле diстріктвлї, варъ попорвлѣ проруксе дн пе таі azire стрігърі: „Се тръбосъ“ акомпапате de таєсікъ ші де треаскврі, каро пг ера de а се таі опрі. —

Ізст. Са D. къпітанъ с. пар' къ српрінсъ, дар' адекъ път-трпсъ де тóте ачестеа, пъши песте прагвълъ дистріктълъ къ фацъ сенінъ, ші къ влѣ топъ фпалтъ ораторів, респгпзъндъ Dn. вікарів се адресъ ші кътръ попорѣ катъ фп зритъбреле: къ дъпсълъ, де къндъ есте, дгпъ дерегъторії нѣ аѣ аспіратъ, ші ші акъта ачестъ фпалтъ дерегъторіе афльпнделъ ла корпелъ плагадъ, пічідекъ нѣ ар фі пріміт'о, дѣкъ нѣ ар фі фостъ таї пайите асекъратъ деспре фпкредереа ачеогъї попорѣ дѣ о тамъ къ елъ — фпсе пънь а нѣ пъши таї фпльвптръ не теріторілъ ачестъ дистріктъ фаче а-тентъ попорълъ, алъ кърві кондукъторів фпчепе елъ азі а фі, къ фіндъ елъ фп постылъ ачестъ греѣ поѣ, ші ші дистріктълъ поѣ, къ тóте къ дъпсълъ аре dinaintea окілорѣ пътai ферічіреа патріев ші а пцігнєи сале, тотвши пътai аша ва пътэ кореспнзъндъ кітмадеі

саме, ши допінделоръ ачестъ дистріктъ, дѣкъ ноі не лъпгъ діл-
кредереа, каре іашъ арътат'о пъпъ аквта, вомъ спріжіні фп ім-
пліпіреа ачестъ дерегъторії, каре аквта ла діченітъ ва фі къ
челъ таі гръйтъці діларезнатъ.

Ла ачестъ вртаръ челе таі ділфокаре вівате ши стрігъръ:
,,се трьескъ“ ши бъкбріа, каре се потеа четі де не фада фі-
къръ indibidъ, din ачестеа таі тълте ши de омени, ера асеме-
неа въкбріе ероіоръ, че deciprъндъ de insinuere — съ арпкъ
дітермінаці ла впа din дісе ши реєстъндъ се ре'пторкъ ка ді-
вінгагі репортъндъ челе таі ілвстре квонпі де лауа.

Іл. Са D. кълітапъ сп. 'ші контінѣ къльторія дікспіїзратъ
де съте де жені къльбреці, ділтеръкаї діл костямъ націоналъ ши
маі тої къ флатбрі тріколоре націонале діл тъпъ, еаръ din дъ-
ръптъ вртаръ таі тълте зечі де тръсіръ.

Аша вені ділтре вівате пъпъ ла Салва, зnde ера ръдикатъ
алъ doilea аркъ de трізмфъ къ іскріпціонеа „бърбатълъ допірі-
лоръ“ ши ачі фіндъ асеменеа беневентитъ, вені пъпъ діл капетълъ
Нъсъвдълъ, зnde ера алъ З-а ши челъ таі пошпосъ аркъ de трі-
змфъ, къ іскріпціонеа „віртутеа романъ ре'пвіётъ.“ Діалогълъ
дръпълъ ера таі тълте съте де фетіде романе, ділтеръката сер-
бътореште, ши трекъндъ Ізотр. Са пріптре еле діл арпкъ квонпі
де флорі діл каретъ, кълітъндъ: „дештептъте романе.“

Ачі 'лъ аштептъ преодітіеа, інтеліценда ши апроне ла 4000
de омени вені din totъ дістріктълъ, карі лъ салвтаръ къ зпѣ
,,се трьескъ“ акомпапатъ de 12 треаскъръ ши тъсікъ ділтопътъ-
рій, ши се петрекъ de тотъ тълцітеа пъпъ ла кортълъ десті-
натъ, зnde дескълекъндъ 'лъ беневентъ Dn. протопопъ Бъздъгъ діл
пътеле клерълъ. Ізотр. Са діл реонпее, ши ділтръндъ апоі діл
кась, пътіа de кълъ се ділчепръ вісітеле de беневентаре але
преодітіеа, інтеліцендеа, офічірілоръ din totъ дістріктълъ, а фошті-
лоръ атполоаці ч. р. пъскві din дістріктъ, а попорълъ дістріктъ-
лъ при 46 жъзі котъпамі, а тътвроръ корпораціонілоръ Нъсъвдъ-
лъ ши а інтеліцендеа романе din чеделалте дістріктъ ши комітате.
Ізотр. Са възъндъ, къ попорълъ тотъ пъ вроа а се ділпръ-
штия dinaintea касеі, deckice ферестра ши ле таі тълціті одатъ
пептъръ сімщемітеле арътате.

Ачі пъ се пітъ трече къ ведереа іскріпціоне de не фла-
твріле тріколоре націонале, къ карі таі тотъ каселе опідълъ по-
стръ ера імпенате, ши адекъ din челе таі тълте de ділсемпітъ
ера не челеа dela преторілъ провікорів ши кортълъ Іл. Сале:
,,agere et pati fortia romanorum est“ — ла локълъ дестінатъ
de конгрегаціоне „віртутеа романъ ре'пвіётъ“, не флатвръ пре-
паратанілоръ „15. Маі“ — не а школарілоръ апвілъ 1778 (апвілъ
ръдікъріе інстіт. школастікъ діл Нъсъвдъ), ла професорілъ Ше-
трі: „Лібертате констітюціональ“, ла каса котъпамъ: „автомотів
тълічіпаль“, — ла преотълъ ром. католікъ: „егалітате національ
перфектъ“ шчл. (Ва врта).

А д р е с а т а г і а р ъ!

Адреса діетей тагіаре пъ о пріті Майестатеа
Са, пічі денітадіоне каре о дісе пъ фі прітітъ. Прешедінци
діетей съ ділтерсеръ ділдъръпітъ din Віена діл 30. Ізліе а. к. Пре-
шедінеле Коломанъ Гілі діндаръ ши рапортъ діл 1. Ізліе діл каса
денітадіоръ, къмъ пріптр'о скріобре de тъпъ а Майестадіе Сале,
ділрентатъ кътъ графълъ Апопі, і с'а датъ зпѣ реокріпітъ къ
ділсърчіаре, ка съпітъ ръспіндіреа са с'лъ ділпрътъшескъ фъръ
атъпаре касеі денітадіоръ; реокріпілъ съ четі діл діетъ ши къ-
пріпслъ лъ діпъ телеграме се ділтврілъ:

„Ділператълъ ділвіпіце ділдъръпітъ адреса чеа вътътвріре
de демінітатеа тропълъ ши de ділпрътъріе Сале de Domnіtorі, діл-
т'ачеа не лъпгъ допінда de a ръспіндіре не фадъ ла ділпръ-
чіпіле челе імпортанте, къпінсе ділт'ачеа (адресъ), траце діл-
ареа амінте а діетей ла прочедереа діетей de ділкоронаре din a.
1790 ши сіре ачееа, ка адреса съ се аштірпъ діл аотфелів de
modъ, каре съ се потрівіекъ къ демінітатеа тропълъ ши къ діл-
тврілъ сале de domnіtorі ерезіте.“

Каса денітадіоръ отърж, къмъ вітіе таі тълтілъ реокріпілъ ши
діпъ вроо кътева зіле се ва консулта асіпра лъ.

Каса тагіадіоръ съ адіпнъ тотъ діл пріма Ізліе діпъ пръніз
съпітъ прешедінца котелъ Апопі (жъдече кріеі); ачеста діл-
піртъші тагіадіоръ реокріпілъ преа ділпітъ, каре съпітъ:

„Къ тоте къ діл серіосітате амъ ділтврілъ азіндъ de
консултъріле діетей, каре съ ціпіръ діл каса de жосъ асіпра
ділпрътъріоръ Нъстре преадіпілте de Domnіtorі, прекът ши de
ревърсъріле (діл кважітърі) каре ера ділрентатъ діл контра діл-
тврілъ Нъстре ерезітъріе nedicпітавілъ, къвітітъ Нъсь, ка реце
тоштеніторіе діл Бъгарія діпъ леце, тотъші не вені а кріде, къ

ачеле аж ешітъ таі тълтілъ din ділфокаре моментапъ а ораторі-
лоръ, дікътъ ка съ ле потеті de o сінчерь тълтъчіре а
сімітімітілоръ діетей конвокате.

Лисъ фіндъкъ адреса Нъсь състерпітъ атътъ діл Формъ кътъ
ши діл текотъ не десацъці пъререа ачеса грешітъ, аша сіре апъ-
піреа зімілітълъ респектъ къвітітъ персопеі постре прінчіаре ши
ділрентълъ постре de реце тоштеніторіе не каре'лъ претінде атътъ
тропълъ, кътъ ши демінітатеа лъ къ тотъ ділрентълъ, каре діл
адреса ачеса а статврілоръ ши а репресентанцілоръ діл контра
зімілітълъ съпірілъ се лъсъ de o парте, не ціпітъ de чеа таі ділалъ
облагътіпіте а реіента адреса, каре къ вътътареа ділрентълъ ре-
ческъ пъ се ділрентълъ кътъ реце тоштеніторіе din Бъгарія,
діпіндъ діл діл фіндъ фіндъ фіндъ а не пъті къ сінчерьтате діетіа асіпра ім-
портантілоръ ділпръвъчіпілъ къпінсе діл адреса статврілоръ ши а
репресентанцілоръ зімілітълъ, провокътъ прін ачеста не статврі ши
репресентанцілоръ зімілітълъ къ серіосітате, ка ціпіндъссе de прочедереа
обсерватъ къ окасіонеа діетіа de ділкоронаре din апвілъ 1790, съ
не аштірпъ адреса діл астфелів de Формъ, ка прітіреа ачеліаш
се пітъ кореопінде атътъ демінітълъ коропеі, не каре поі трееве
съ о апъртътъ діл контръ ла орче атакврі, кътъ ши ділрентълоръ
постре ерезіте de Domnіtorі.“

Каса тагіадіоръ асікътъ къ серіооітате ла четіреа реокрі-
пілълъ. — Конфесіонеа е шаре ши тімівлъ крітікъ. Съ фімъ къ
лазаре амінте. —

Десіре каса націоналітъцілоръ се скріе, къ партіта чеа лі-
бераль тагіаръ ділпръцеште націоналітъціле Бъгаріе діл історіко
політіче ши етнографіче ши деаці ворѣ ла піпкълъ de плекаре
спре a le тълціті ши гаранта ділпрътъріе. Лисъ паренісе, къ а-
честа касъ се ва ділпіпіце еаръші чіпіе штіе пе къндъ.

МАІ НОѢ. Телеграмъ. Гъбернълъ а ділпіртъшітъ діре-
саціеа Лілітератълъ трътіо ла Бъгарія къ сенатълъ імперіалъ ши
min. Штерлінгъ діл сперанцъ, къ ачеста ділпръвъчіпіе съ ва ре-
солві кътъ таі ділграбъ.

Каса de съсъ а сенатълъ імперіалъ ши трътіо de о денітаді-
оне ла Лілітератълъ, каре се дескопере, къ ea va пріві орче
атакъ фъкътъ діл контра демінітълъ Лілітератълъ, ка кътъ ар фі
ділрентатъ асіпра ділпрътълъ імперіе ши Лілітератълъ пітъ конта
не адерінда касеі. Тотъ асеменеа дікітіраре фъкъ ши каса де-
пітадіоръ діл сенатълъ імперіалъ къ аклатационе din пареа
діраптъ. —

Діл Песта се отърж діл 1. Ізліе діл каса de съсъ съпіт пре-
шиедінца тавернікълъ Іоанісіа Маілатъ, ка епікопілоръ гр. п. зпіці
съ се асеменеа локъ кввіпчосъ демінітълъ лоръ діл діетъ діл
шірвълъ челорълалці тетбрі еклесіастічі аі касеі de съсъ.

Din афаръ не адіче „Моніторълъ“ Франціе ділштіпіцареа, къ
Наполеонъ а реккносквітъ формалъ пе Вікторъ Емануелъ de реце
алъ Італіе, діл діодатъ ши дікітіръ, къ пъ ia асіпъші соліда-
рітатеа пептъ ділрентіндеріле, че ар тврьбра пачеа Европеі;
еаръ тврпеле діл Рома ворѣ таі ретънё, пъпъ къндъ се ва афла
гараніе деајпсъ пептъ інтересе, че ле ціпіе аколо. Рікасолі
min. прешедінте діл Тріпінъ реокріпіе къ тълцітълъ Лілітератъ-
лъ, адіче діпъ тотъ одатъ, ка Лілітератълъ се п'ші віті, къ
Італіа вреа съші капете Roma de чентрълъ реокріпілъ. — Din Rома
сoci са Вікторъ Емануелъ о денітадіоне, къ о адреса съпітікісъ
de 10 mil romani, ши реце ле dede сперанцъ, къ Рома ва
вені діл скрітъ діл посесіонеа Італіе ши діпъ еа къ тоді ворѣ
траце ши Венеція а касъ.

Австрія реокріпіе ла актеле Франціе че реккносквітъ пе Вік-
торъ Емануелъ de реце алъ Італіе, къ ea аштіпть съпістрапеа
трактатълъ дела Цівріх, de алтіпітрапеа, пъ се опкпе. —

— Лілітератълъ ши тврчі еаръ се фъкъ върсаре de
съпіе, къ ретрапеа Мілітепегрепілоръ діл топі. Рефіціді къ
врео 1000 капете de віті се афъл пе пътъпілъ авотріакъ.

Incunoscintiare de luatu in séma.

Subscribulu face prin acésta cunoșcutu onoratului publicu, ca se
afla sositu aici cu o multime alăsa de

Instrumente optice

din fabricele frantiese si engleze cele mai renumite si va remanea
aici numai unu timpu scurtu.

Contandu la unu concursu numerosu po'u serbi si cu afisiu.

Cu deplinu respectu

Iosifu Heinrich,

opticulu din Clusiu.

Depositoriu se afla in cetate la „Coróna“ odaia Nr. 1.